

Sygn. akt: III AUa 781/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jacek Zajązkowski

Sędziowie: SSA Ewa Naze

SSA Lucyna Guderska (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2013 r. w Łodzi

sprawy **S. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Sieradzu

z dnia 20 marca 2012 r., sygn. akt: IV U 554/11;

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

Sygn. akt III AUa 781/12

UZASADNIENIE

Decyzją z 12.05.2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił S. M. prawa do emerytury na podstawie ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS w związku z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z uwagi na nieudokumentowanie przez wnioskodawcę na dzień 31.12.1998 r. stażu ogólnego w wymiarze 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz nieudowodnienie 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Organ rentowy nie uwzględnił w stażu ogólnym wnioskodawcy okresu zatrudnienia od 1966 r. do 1970 r. w M. (...) w Z. z uwagi na brak dokumentów potwierdzających zatrudnienia w tym okresie oraz nie zaliczył do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia: od 10.02.1970 r. do 2.05.1972 r. w M. (...) w Z. na stanowisku traktorzysty, od 5.05.1972 r. do 31.12.1991 r. w Spółdzielni (...) w Z. na stanowisku kierowcy oraz od 4.05.1995 r. do 31.10.1997 r. w Firmie (...) w Ł. na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych powyżej 3,5 tony z uwagi na brak świadectw na okoliczność wykonywania pracy w warunkach szczególnych we wskazanych okresach.

W odwołaniu od tej decyzji S. M. wniósł o jej zmianę poprzez przyznanie odwołującemu emerytury w wieku obniżonym. W toku postępowania pełnomocnik odwołującego się wniósł ostatecznie o zaliczenie do ogólnego stażu pracy wnioskodawcy okresu zatrudnienia od 16.06.1998 r. do 31.12.1999 r. u D. B. prowadzącego usługi transportowe

oraz zaliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 5.05.1972 r. do 31.12.1991 r. w Spółdzielni (...) w Z..

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Sieradzu zmienił decyzję organu rentowego i przyznał S. M. prawo do emerytury od 1 kwietnia 2011 r.

Sąd I instancji ustalił, że S. M., ur. (...) z zawodu kierowca, kategorię prawa jazdy „T” uzyskał w dniu 22.12.1969 r., kategorię prawa jazdy „B” i „C” uzyskał 31.03.1973 r. natomiast kategorię „CE” - 10.03.1980 r. Odwołujący wniosek o emeryturę złożył 20.04.2011 r., nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego i nie jest zatrudniony w ramach umowy o pracę.

S. M. od 5 maja 1972 r. do 31 grudnia 1991 r. był zatrudniony w Spółdzielni (...) w Z.. Z treści zaświadczenia wystawionego przez (...), która przejęła dokumenty pracownicze po zlikwidowanej Spółdzielni wynika, że zajmował on stanowisko kierowcy. Ze znajdujących się w aktach osobowych wnioskodawcy angaży wynika, że pracował jako kierowca kategorii ciągnikowej oraz kierowca samochodów ciężarowych, w tym z przyczepami, a w okresie od 18.06.1983 r. do 31.12.1984 r. jako ładowacz. Odwołujący w okresie od 23.04.1974 r. do 25.04.1976 r. odbywał służbę wojskową a od 10.04.1991 r. do 31.12.1991 r. przebywał na urlopie bezpłatnym.

Spółdzielnia (...) zajmowała się przewozem towarów masowych i spożywczych, miała na stanie około 55 samochodów ciężarowych oraz 2 ciągniki rolnicze z cyklopami do rozładunków wagonów a nadto jednego Ż. przypisanego do działu zaopatrzenia. Zatrudnieni w Spółdzielni kierowcy przewozili cement, węgiel, zboże, żywność oraz maszyny. Praktyką w tej Spółdzielni było, iż każdy kierowca był przypisany do swojego samochodu. Odwołujący na początku zatrudnienia w Spółdzielni pracował jako kierowca ciągnika i ciągnika z cykloperem przy rozładunku wagonów, zaś po zdobyciu w dniu 31.03.1973 r. prawa jazdy kat. C zaczął pracować jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony typu Star lub Jelcz, a w razie potrzeby brał udział w rozładowywaniu ciągnikiem z cykloperem wagonów kolejowych. Jako kierowca samochodu ciężarowego jeździł wywrotkami i samochodami skrzyniowymi, woził różne materiały: węgiel, wapno, nawozy, cement. Materiały częściowo były workowane a częściowo luzem. Ciągnikiem z cykloperem rozładowywał z wagonów kolejowych węgiel, wapno czy nawozy przywożone luzem. Ponadto odwołujący pełnił też dodatkowo rolę ładowacza, w zależności od sytuacji. Bywało tak, że jeśli był skierowany do rozwozu towarów do sklepów, to jeździł z pracownikiem fizycznym i razem z nim w sklepie rozładowywał towar w workach, skrzyniach, czy na paletach. Praca kierowców była ciężka, gdyż odbywała się w ciągłym hałasie, zimnie i wysokiej, bądź niskiej temperaturze. W samochodach ciężarowych nie było klimatyzacji - dla wentylacji kierowcy otwierali okno, natomiast dla ogrzania samochodu otwierali silnik. Praca odbywała się przez cały rok bez przerw sezonowych. Kierowcy mieli zadaniowy system pracy a wynagrodzenie było akordowe lub liczone w systemie akordowo - premiovym. Na wysokość wynagrodzenia miała wpływ ilość przewiezionego towaru i czas jego przewozu.

Od 04.05.1995 r. do 31.10.1997 r. S. M. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Firmie (...) w S. w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Macierzysty pracodawca wydał wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, z którego wynika, że wnioskodawca w okresie od 4.05.1995 r. do 31.10.1997 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym pow. 3,5 tony, tj. na stanowisku wymienionym w wykazie A dziale VIII, poz. 2 pkt 5 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Komunikacji Nr 64 z 29 czerwca 1983 r. w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładzie pracy resortu komunikacji, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego (...).

Odwołujący od 16.06.1998 r. do 31.12.1999 r. zatrudniony był na podstawie umowy o pracę jako kierowca samochodu ciężarowego w firmie świadczącej usługi transportowe należącej do jego zięcia D. B., której siedziba znajdowała się w miejscowości S. (...) w gminie Ł.. Usługi wykonywane były samochodem ciężarowym typu (...) 200 z przyczepą, należącym do D. B., który zatrudnił wnioskodawcę, gdyż sam posiadał jedynie prawo jazdy kat. B. D. B. opłacał do ZUS składki z tytułu zatrudnienia odwołującego. Firma wykonywała zlecenia z zakładów pracy w Z., czy T.. Kursy

ciężarówką odbywały się z różną częstotliwością, bywało, że dwa razy na tydzień a wynagrodzenie w-cy uzależnione było od ilości kursów.

Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne zeznania świadków J. B. i T. C. jako spójne, logiczne oraz oparte na bezpośredniej ich wiedzy. Jednocześnie Sąd uznał za wiarygodny zapis w zaświadczeniu (...) o przebywaniu przez S. M. w okresie od 10.04.1991 r. do 31.12.1991 r. na urlopie bezpłatnym oraz rozpoczęciu odbywania w dniu 23.04.1974 r. służby wojskowej. Z uwagi na brak danych dotyczących zakończenia odbywania służby wojskowej Sąd w oparciu o znajdujące się w aktach rentowych listy płac ustalił, iż odwołujący wrócił do pracy najpóźniej 26 kwietnia 1976 r. Ponadto Sąd dał wiarę zeznaniom odwołującego co do jego zatrudnienia w okresie od 16.06.1998 r. do 31.12.1999 r. w firmie należącej do D. B.. Sąd podkreślił, że zeznania odwołującego w tym zakresie są zgodne z zeznaniami D. B., który potwierdził, iż zatrudniał wnioskodawcę na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego.

W poczet materiału dowodowego Sąd I instancji zaliczył również złożone poza rozprawą świadectwo wykonywania przez odwołującego pracy w warunkach szczególnych w firmie (...) w okresie od 4.05.1995 r. do 31.10.1997 r., które w ocenie Sądu potwierdza szczególny charakter pracy wnioskodawcy w tym okresie.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie S. M. jest zasadne.

Przywołując treść art. 184 ust. 1 i 2 oraz art. 32 ust. 1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz §§ 1-4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze Sąd Okręgowy wskazał, że według wykazu A działu VIII poz. 1 i 2, 3 załącznika do w/w rozporządzenia pracami w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do ubiegania się o emeryturę w niższym wieku, są m.in. ciężkie prace ładunkowe i wyładunkowe, prace kierowców ciągników i prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

Podkreślił, że spór w niniejszej sprawie dotyczył ostatecznie tego, czy odwołujący posiada co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych na datę 1.01.1999 r. oraz czy zatrudnienie wnioskodawcy w Spółdzielni (...) w Z. w okresie od 5 maja 1972 r. do 31 grudnia 1991 r. było pracą w warunkach szczególnych, a co za tym idzie, czy posiada on co najmniej 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Sąd stwierdził, że przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że S. M. w okresie od 5.05.1972 r. do 31.12.1991 r. był zatrudniony początkowo jako kierowca ciągnika, następnie kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony oraz ciągnika z cyklopem a nadto w okresie 18.06.1983 r. do 31.12.1984 r. wykonywał pracę ładowacza, która polegała na przeładowywaniu ciężkich towarów, a więc również była pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu cytowanych. Jednocześnie Sąd wziął pod uwagę, że w spornym okresie odwołujący odbywał zasadniczą służbę wojskową (od 23.04.1974 r. do 25.04.1976 r.) oraz przebywał na urlopie bezpłatnym (od 10.04.1991 r. do 31.12.1991 r.) a z uwagi na to, że brak jest podstaw w obowiązujących przepisach do zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej oraz okresu urlopu bezpłatnego - nie można do stażu pracy w warunkach szczególnych zaliczyć całego wskazanego okresu.

Zdaniem Sądu Okręgowego zgromadzony w toku postępowania materiał dowodowy wykazał również, że S. M. był zatrudniony i ubezpieczony w firmie należącej do D. B. w okresie 16.06.1998 r. do 31.12.1998 r. w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego. Ponieważ nie wykazano, że ta praca wykonywana była w pełnym wymiarze czasu pracy, wskazany okres nie może być zaliczony do okresów pracy w warunkach szczególnych, a jedynie uwzględniony w ogólnym stażu pracy skarżącego.

Ponadto, zdaniem tego Sądu, do okresów prac wykonywanych w warunkach szczególnych należy zaliczyć również okres zatrudnienia odwołującego od 4.05.1995 r. do 31.10.1997 r. w Firmie (...) na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, co zostało udokumentowane świadectwem wykonywania prac w warunkach szczególnych wydanym przez tego pracodawcę.

Reasumując, Sąd Okręgowy uznał, że S. M. wykonywał pracę w szczególnych warunkach w okresach: **od 5.05.1972 r. do 22.04.1974 r. oraz 26.04.1976 r. do 9.04.1991 r.** (zatrudnienie w Spółdzielni (...) w Z. z wyłączeniem okresu odbywania służby wojskowej i urlopu bezpłatnego), oraz od **4.05.1995 r. do 31.10.1997 r.** (zatrudnienie w Firmie (...)), co łącznie sprawia, iż warunek 15 - letniego zatrudnienia w szczególnych warunkach spełnił. Ponadto Sąd uznał, że okres zatrudnienia w firmie (...) jest niewątpliwie okresem składkowym (art. 6 ust. 2 pkt 1 cyt. ustawy), podlegającym uwzględnieniu w ogólnym stażu pracy, a co za tym idzie uznał, że odwołujący spełnił również kwestionowany warunek posiadania co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił decyzję ZUS i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych od 1 kwietnia 2011 roku, tj. od miesiąca złożenia wniosku o świadczenie.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył organ rentowy, zarzucając naruszenie prawa materialnego - art. 32 w związku z art.184 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z §2 -§ 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, poprzez przyjęcie, iż odwołujący na datę 1.01.1999 r. legitymuje się stażem ogólnym 25 lat, co w konsekwencji doprowadziło do przyznania mu prawa do emerytury w wieku obniżonym, mimo nie spełniania przez niego warunku koniecznego do nabycia prawa tj. nie posiadania łącznie 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o zmianę wyroku poprzez oddalenie odwołania.

Skarżący, nie kwestionując okoliczności, iż odwołujący podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia w firmie (...) w okresie od 16.06.1998 r. do 31.12.1999 r., podniósł, że - po uwzględnieniu okresu zatrudnienia od 16.06.1998 r. do 31.12.1998 r. do ustalonego zaskarżoną decyzją ogólnego stażu pracy w wymiarze 23 lat 5 m-cy i 22 dni - nie można stwierdzić, iż S. M. udowodnił wymagane przepisami ustawy 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Zgodnie bowiem z treścią art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS spełnienie przesłanki dotyczącej stażu pracy, tj. 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 15 lat pracy w szczególnych warunkach wymagane jest do dnia wejścia w życie ustawy, tj. do dnia 1.01.1999 r. Pozostałe warunki wskazane powyżej wynikające z przepisów ustawy mogą zostać zrealizowane po tej dacie.

Dodatkowo organ rentowy podniósł, iż do pracy w szczególnych warunkach Sąd zaliczył także okres od 1.03.1974 r. do 22.04.1974 r. (tj. okres przed służbą wojskową), podczas gdy z analizy kart wynagrodzeń wynika, iż jest to okres w którym odwołujący nie wykonywał pracy.

W odpowiedzi na apelację odwołujący wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od ZUS na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona i prowadzi do zmiany zaskarżonego wyroku przez oddalenie odwołania.

Jak słusznie podnosi skarżący, warunkiem nabycia uprawnień emerytalnych na podstawie art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), tj. przez ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., jest spełnienie przesłanki stażu ubezpieczeniowego, o którym mowa w art. 27 ustawy, tj. 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych dla mężczyzn, oraz stażu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na dzień wejścia w życie tej ustawy, tj. 1 stycznia 1999 r. Pozostałe przesłanki nabycia prawa do emerytury określone w w/w przepisie mogą zostać spełnione po tej dacie.

Odnosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy należy zgodzić się z organem rentowym, że Sąd Okręgowy błędnie przyjął, iż S. M. na dzień 1 stycznia 1999 r. spełnił przesłankę określoną w art. 184 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach

i rentach z FUS, tj. udowodnił wymagany 25-letni staż ogólny. Jakkolwiek prawidłowo Sąd ten przyjął, że zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala na ustalenie, że do stażu ubezpieczeniowego odwołującego należy również zaliczyć – poza uwzględnionym przez organ rentowy okresem 23 lat 5 miesięcy i 22 dni okresów składkowych i nieskładkowych – okres zatrudnienia w firmie (...) od 16 czerwca 1998 r. do 31 grudnia 1999 r., jako okres składkowy, to jednak z powyższego okresu tylko okres do 31 grudnia 1998 r. (tj. 6 miesięcy i 16 dni) podlega zaliczeniu do stażu ogólnego uprawniającego do emerytury w niższym wieku emerytalnym w oparciu o przepis art. 184 ust. 1 powołanej wyżej ustawy. Tym samym na dzień 1 stycznia 1999 r. odwołujący udowodnił staż ogólny w wymiarze niższym niż wymagany okres 25 lat. Stosownie zaś do treści art. 100 ust. 1 tej ustawy prawo do świadczeń w niej określonych powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, z zastrzeżeniem ust. 2. Brak zatem spełnienia przez ubezpieczonego choćby tylko jednej z przesłanek wymaganych do uzyskania emerytury skutkuje brakiem prawa do tego świadczenia. W konsekwencji uznać należy, że wobec braku legitymowania się przez odwołującego na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganym 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, nie przysługuje mu prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Wprawdzie w toku postępowania przed Sądem Okręgowym odwołujący początkowo wnosił o zaliczenie do stażu również okresu pracy przed ukończeniem 18 roku życia, tj. od marca 1976 r. do 1970 r. w (...) w Z., jednakże na okoliczność tę nie przedłożył jakichkolwiek dowodów. Reprezentujący odwołującego profesjonalny pełnomocnik wskazał w piśmie procesowym z 7.10.2011 r. (k. 22-23), że odwołujący nie dysponuje dokumentami potwierdzającymi pracę w w/w okresie, nie wnosząc przy tym o przeprowadzenie innych dowodów na tę okoliczność. Wobec zatem nie udowodnienia przez odwołującego pracy w powyższym okresie nie może on zostać zaliczony do stażu ubezpieczeniowego. Ze świadectwa pracy wystawionego przez M. (...) w Z. z 2 maja 1972 r. jednoznacznie wynika zaś, że S. M. był zatrudniony w tej Bazie od 10 lutego 1970 r. do 2 maja 1972 r. i okres ten został uwzględniony przez ZUS w stażu ubezpieczeniowym odwołującego.

Niezależnie od powyższego za zasadny należy uznać również zarzut skarżącego o bezzasadnym zaliczeniu odwołującemu przez Sąd I instancji okresu od 1.03.1974 r. do 22.04.1974 r. do stażu pracy w warunkach szczególnych. Jak słusznie podnosi organ rentowy, z dokumentacji zawartej w aktach ZUS, w szczególności kart wynagrodzeń prowadzonych przez ówczesnego pracodawcę odwołującego, tj. Spółdzielnię (...) w Z., jednoznacznie wynika, że w w/w okresie, tj. przed służbą wojskową, którą odbywał od 23 kwietnia 1974 r., S. M. nie wykonywał pracy.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

PRZEWODNICZĄCY: SĘDZIOWIE:

L.G./A.J.